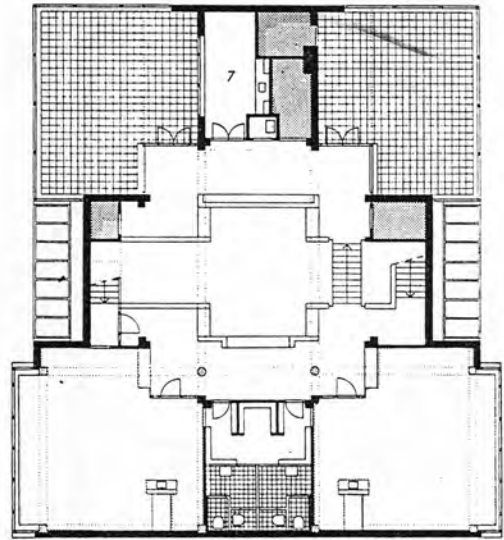
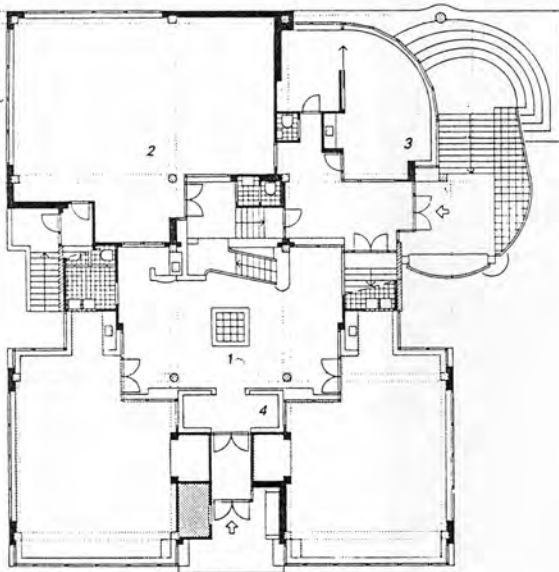

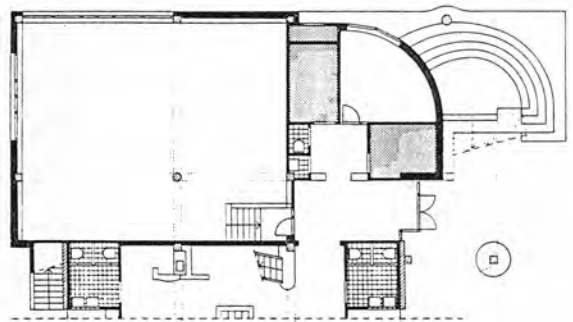
Second étage : 5. Ecole primaire. 6. Bibliothèque.
8. Petite cuisine.

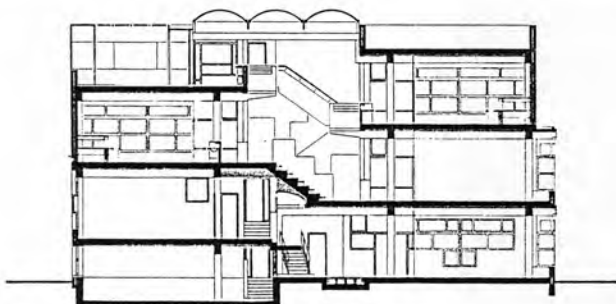
Troisième étage : 7. Travaux manuels.

Premier étage : 1. Ecole maternelle. 2. Salle de jeux. 3. Salle des
enseignants. 4. Vestiaire.

Rez-de-chaussée

Coupe transversale

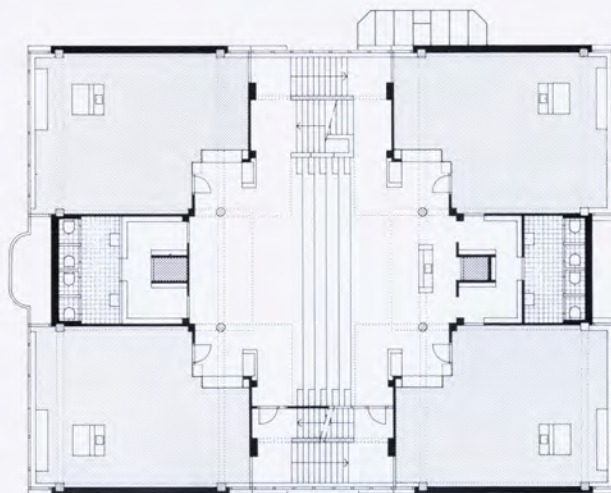
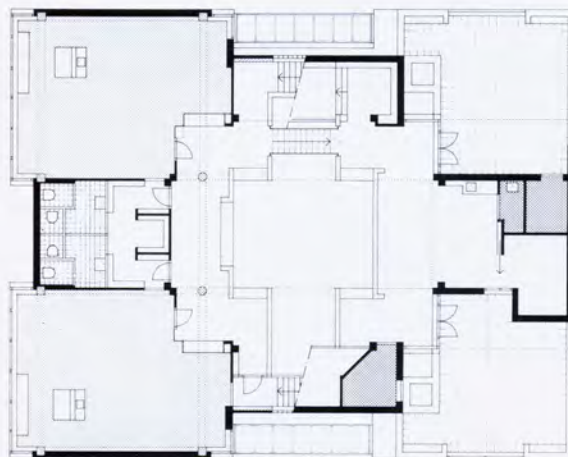
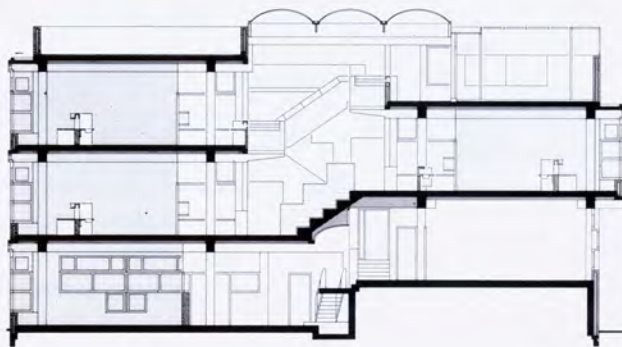
ΣΧΟΛΕΙΑ APOLLO (597-602)

Πολλά σχολεία εξακολουθούν να κατασκευάζονται σήμερα σύμφωνα με το παλιό πρότυπο μιας σειράς αιθουσών διδασκαλίας κατά μήκος ενός διαδρόμου με κρεμαστάρια και κάποιες «γωνιές εργασίας». Υπάρχουν συχνά εξωτερικοί λόγοι για αυτού του είδους το σχεδιασμό, και οι τάξεις μπορεί να είναι πολύ καλά σχεδιασμένες και να λειτουργούν ανάλογα. Όμως θα πρέπει να συνειδητοποιήσετε ότι με αυτή τη διάταξη κάθε αίθουσα διδασκαλίας είναι μία ξεχωριστή μονάδα, στην καλύτερη περίπτωση αναπτύσσει κάποια σχέση με τους άμεσους γείτονές της. Τα παιδιά των διαφόρων τάξεων βλέπονται στους διαδρόμους στα διαλείμματα – και εκείνες τις ώρες ο διάδρομος είναι συνήθως γεμάτος. Εάν είναι τυχερά, υπάρχει επίσης μια κοινόχρηστη αίθουσα, όπου μπορούν να συναντηθούν.

Στην περίπτωση που οι αίθουσες είναι ομαδοποιημένες γύρω από έναν κοινόχρηστο χώρο, έτσι που τα παιδιά όταν βγαίνουν από τις τάξεις να συρρέουν αυτόματα προς το κέντρο, θα υπήρχαν πολύ περισσότερες ευκαιρίες για τυχαίες και αυθόρμητες επαφές μεταξύ παιδιών διαφορετικών ηλικιών. Αυτό θα ενθάρρυνε τις ιδέες για κοινές δραστηριότητες, μόνο και μόνο επειδή οι δάσκαλοι και τα παιδιά διαφορετικών τάξεων θα βλέπονταν συχνότερα. Τα κολ στα δύο δημοτικά σχολεία Apollo έχουν μια χωρική οργάνωση σε δύο επίπεδα σε μορφή αμφιθεάτρου, που αυξάνει κατά πολύ το εύρος της οπτικής επαφής. Πολύ εύκολα και αυθόρμητα προκύπτουν καταστάσεις που θυμίζουν αυτοσχέδιες παραστάσεις: τα παιδιά που κάθονται στις σειρές των σκαλοπατιών που συνδέουν τα δύο επίπεδα γρήγορα αρχίζουν να συμπεριφέρονται σαν θεατές, προκαλώντας έτσι τα παιδιά στο χαμηλότερο επίπεδο να συμπεριφερθούν σαν ηθοποιοί και να δώσουν κάτι που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε παράσταση.

Το σπαστό επίπεδο του κεντρικού χώρου όχι μόνο γέννησε την ιδέα να υιοθετηθεί η μορφή του αμφιθεάτρου, αλλά επίσης πρόσφερε το σημείο επαφής στις έξι αίθουσες διδασκαλίας, που είναι χωροθετημένες σε δυο ομάδες των τριών, με τη μέγιστη δυνατή οπτική επαφή. Αυτή η οπτική σχέση φέρνει κοντά όλες τις τάξεις με τρόπο που δε θα ήταν εφικτός με την αυστηρή διαίρεση σε επάλληλους ορόφους.

Ο χώρος του κολ λειτουργεί σαν μια μεγάλη κοινόχρηστη τάξη, όπου οι δάσκαλοι έχουν το δικό τους χώρο στον πάνω «εξώστη»

597

598

Οτιδήποτε κάνει ή σκόπιμα δεν κάνει ένας αρχιτέκτονας – ο τρόπος με τον οποίο ο ίδιος ασχολείται με το ζήτημα του κλειστού ή ανοικτού – πάντα επηρεάζει, ηβελημένα ή όχι, τις πιο θεμελιώδεις μορφές κοινωνικών σχέσεων. Και ακόμα κι αν οι κοινωνικές σχέσεις εξαρτώνται σε περιορισμένο βαθμό από τους περιβαλλοντικούς παράγοντες, αυτό και μόνο αποτελεί ικανό λόγο για να στοχεύουμε συνειδητά σε μία οργάνωση του χώρου, που θα δίνει τη δυνατότητα στους πάντες να αντικρίζονται ισότιμα.

Το να αγνοούμε αυτή τη δύναμη της αρχιτεκτονικής ισοδυναμεί τελικά με λιγότερη ελευθερία για τους κατοίκους. Ωστόσο, η αποστροφή που δείχνουν πολλοί αρχιτέκτονες σε κοινωνιολογικές και ψυχολογικές προσεγγίσεις είναι σε ένα βαθμό κατανοητή. Είμαστε περικυκλωμένοι από τις αποτυχίες του παρελθόντος, με τις κοινωνικές ουτοπίες του, όπως οι «χώροι κοινωνικής επαφής» και άλλες ρομαντικές, άχρηστες (ή που ποτέ δε λειτούργησαν) έννοιες, οι οποίες επινοήθηκαν από αρχιτέκτονες που πίστευαν ότι μπορούσαν να προβλέψουν την ανθρώπινη συμπεριφορά. Οι αρχιτέκτονες γενικά έχουν μια προτίμηση προς τις θεατρικές απλουσιεύσεις. Η εναρμόνιση με τους αναπόδραστους κοινωνικούς και ψυχολογικούς παράγοντες δεν ήταν ποτέ το κύριο μέλημα της αρχιτεκτονικής. Η προσοχή στις διαστάσεις, μία σωστή διάρθρωση και η σωστή σχέση ανοικτού και κλειστού είναι οι αφε-

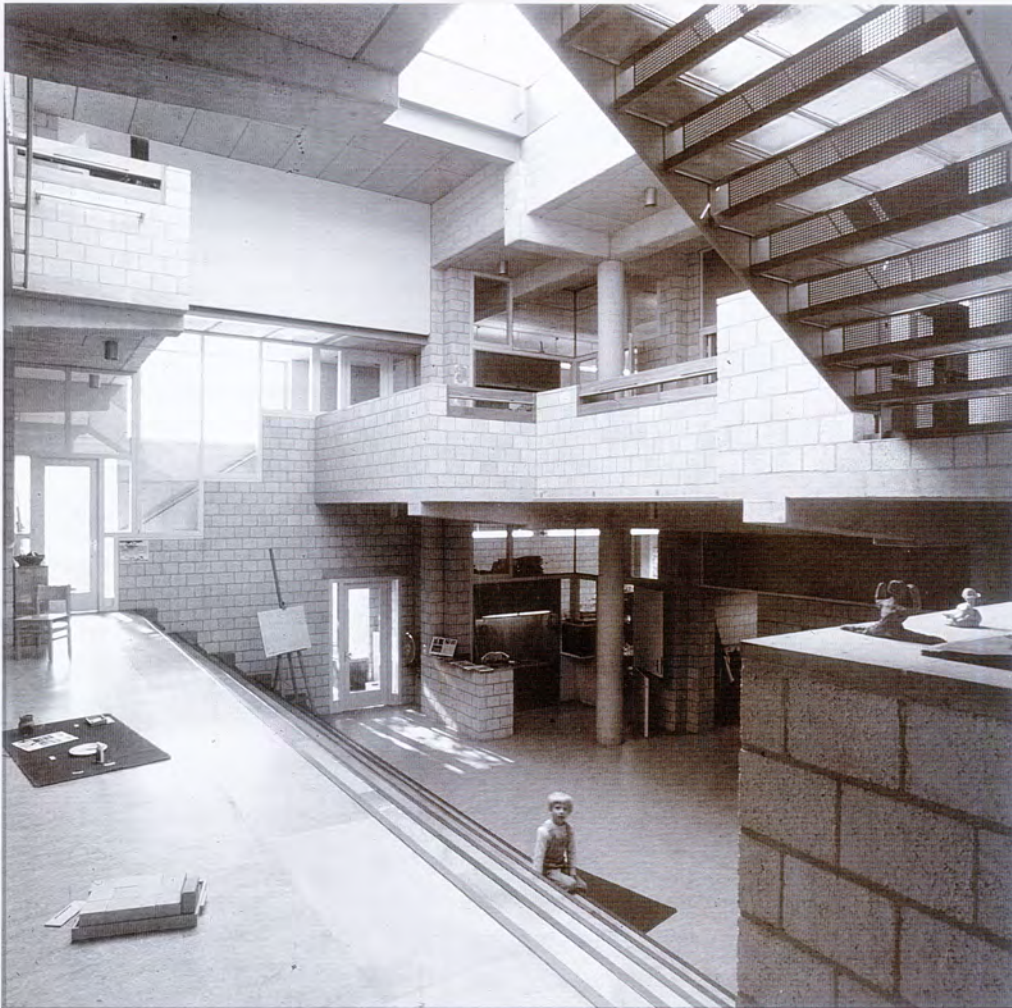
τηρίες για τη στροφή της προσοχής προς «τον κατοικήσιμο χώρο μεταξύ των πραγμάτων».

Δεν υπάρχει κοινωνική αρχιτεκτονική, αυτό όμως δε σημαίνει ότι μπορούμε να αγνοήσουμε τις επιπτώσεις του τρόπου με τον οποίο σχετίζονται οι άνθρωποι μεταξύ τους, και το πώς αντιδρούν σε διάφορες καταστάσεις.

Η απλή επιλογή μεταξύ μιας πόρτας που ανοίγει προς τα έξω ή προς τα μέσα είναι μία ένδειξη της αναπόδραστης ευθύνης του αρχιτέκτονα – γιατί η διεύθυνση προς την οποία ανοίγει η πόρτα καθορίζει κατά πόσον οτιδήποτε συμβαίνει στο δωμάτιο μπορεί να γίνει αντιληπτό με μια ματιά, με την είσοδο κάποιου, ή κατά πόσον αυτοί που βρίσκονται μέσα στο δωμάτιο θα έχουν κάποιο χρόνο να προετοιμαστούν για την είσοδο του επισκέπτη.

Ομολογουμένως, μέχρι στιγμής μιλήσαμε μόνο για λεπτομέρειες, αλλά υπάρχουν τόσες πολλές λεπτομέρειες σε κάθε κτήριο, που θα μπορούσαν όλες μαζί να είναι εξίσου σημαντικές, όσο και η επιβλητική χειρονομία της αρχιτεκτονικής στο σύνολό της. Για μας, ένα κτήριο είναι το σύνολο όλων αυτών των μικρών χειρονομιών, που, όπως οι χιλιάδες των μυών στο σώμα ενός χορευτή μπαλέτου, δημιουργούν από κοινού ένα ενοποιημένο σύνολο. Είναι αυτό το μεγάλο σύνολο των αποφάσεων, που μπορεί να καταλήξουν σε μια πραγματικά φιλόξενη αρχιτεκτονική, υπό τον όρο ότι γίνονται με περίσκεψη και ανάλογη φροντίδα.

600 601
602